

HR strategie en leiderschapsontwikkeling

Jaap van Muijen 30 augustus 2022

Even voorstellen

Hoogleraar in de Psychologie
Nyenrode Business Universiteit (sinds 2001)

Eigenaar Sense of Leadership (sinds 2007)

- Onderwijs gegeven aan / geeft aan:
Nyenrode, Vrije Universiteit Amsterdam,
Erasmus, Tilburg, Syktyvkar, Universiteit van
Amsterdam, Hangzhou (Zhejiang)
- Onderzoek: sinds 2013
Nationale Salaris Onderzoek in opdracht van
Intermediair(DPG)

Agenda

Effectief leiderschap

Leiderschap: een veranderende context

Bestaansrecht, primaire processen en DESTEP

Consequenties voor eigen organisatie en het gewenste leiderschap

Leiderschap als complex samenspel: drie elementen

Effectief CEO leiderschap

Leiderschapsontwikkeling: Public, Private & Soul

prof. dr. Jaap van Muijen

Effectief leiderschap (van Muijen, 2011)

Effectieve leiders zijn leiders die organisatiedoelen weten te realiseren en onder andere voldoen aan de volgende kenmerken:

- zij kennen zichzelf: zij weten wat zij kunnen en vooral wat zij niet kunnen
- zij kunnen delegeren en monitoren
- zij kunnen in de spanning staan: op het moment dat leiderschap nodig is, zij zijn aanwezig
- zij zijn regisseur van hun eigen gedrag; zij zoeken geen externe oorzaken voor hun gedrag, maar nemen verantwoordelijkheid voor hun gedrag
- zij kunnen anderen laten stralen
- zij kiezen de context die bij hen past
- zij beteugelen hun ego en organiseren hun eigen tegenspraak
- zij zijn geloofwaardig en te vertrouwen

prof. dr. Jaap van Muijen

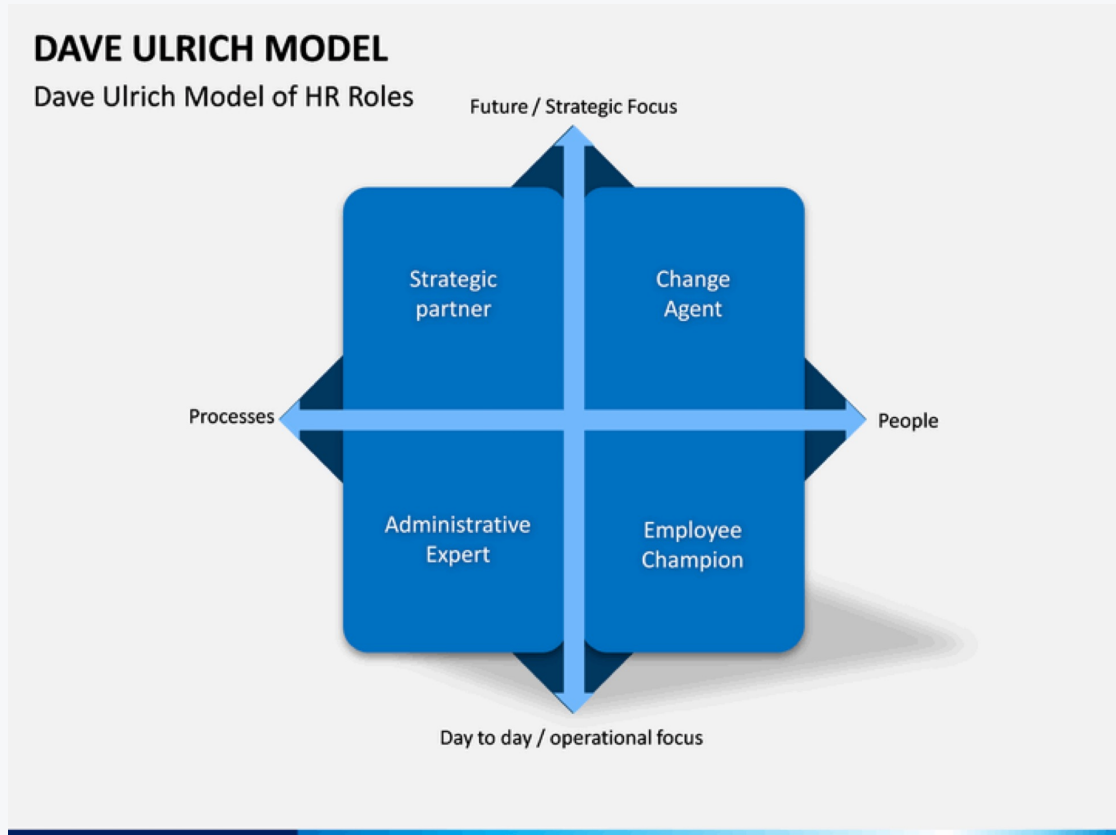
Zelfinzicht is cruciaal

Waar ben jij goed in?

Waar ben je minder goed in en kun je dat ontwikkelen?

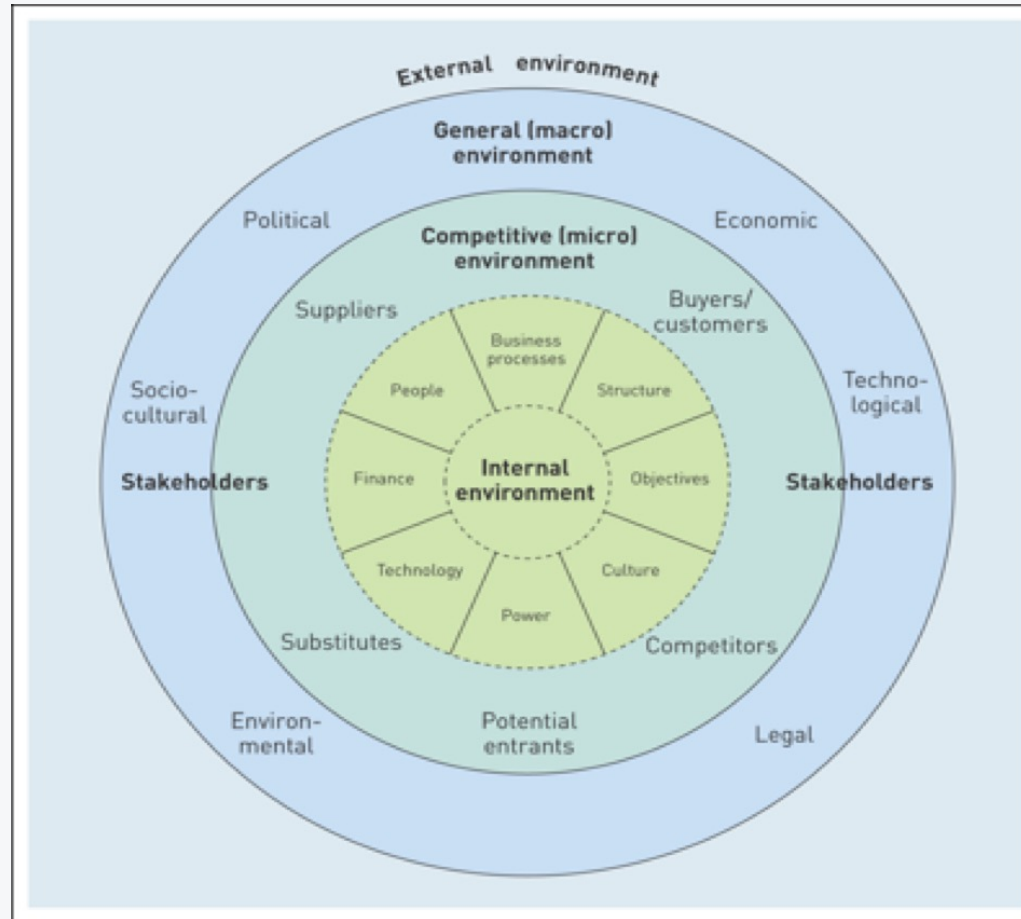

Welke rol heb je als HR Professional

Omgeving: macro, meso en micro

(Boddy, 2019)

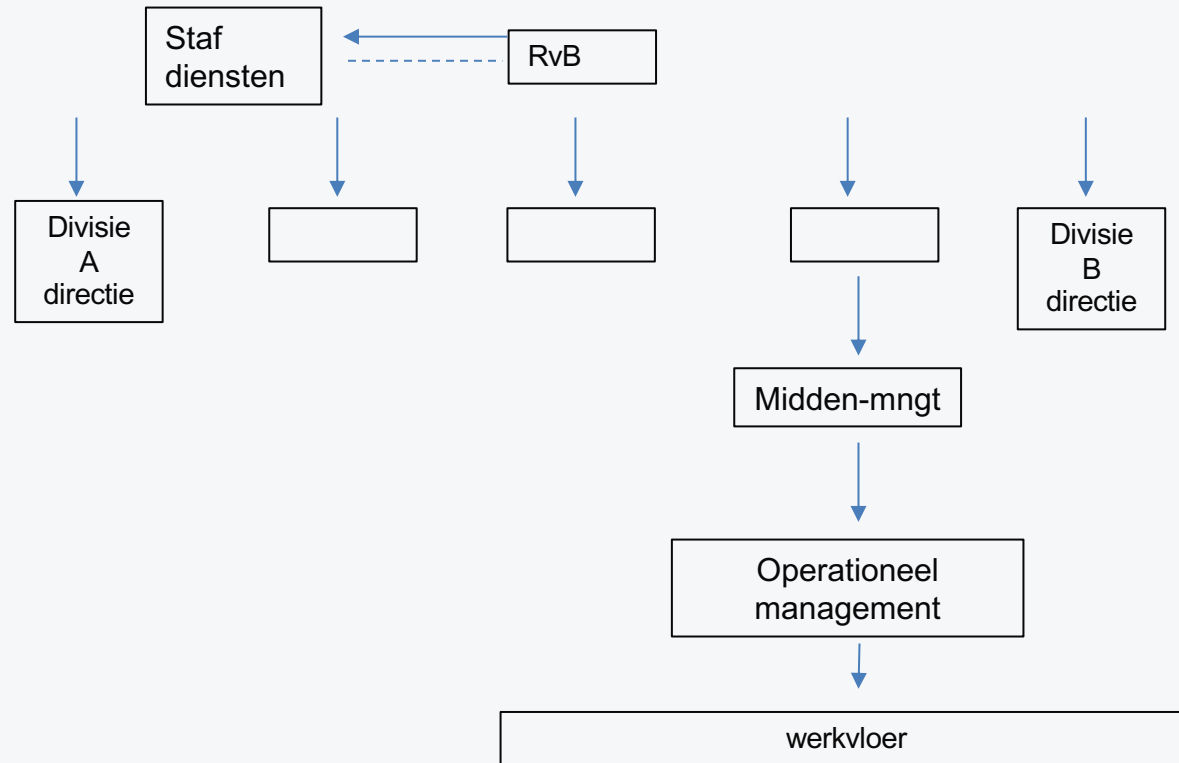
Stelling I

In een organisatie met professionals is traditioneel hiërarchisch
leiderschap niet meer relevant

prof. dr. Jaap van Muijen

Dominante organisatiemodel in de 20ste eeuw

prof. dr. Jaap van Muijen

De drie boze B's van Hans Vermaak

De 3 B's zijn dissatisfiers:

Beleid

Bureaucratie

Baas

prof. dr. Jaap van Muijen

Stelling II

In een organisatie met professionals gaat het om erkende
ongelijkheid (wie het weet, geeft leiding)

prof. dr. Jaap van Muijen

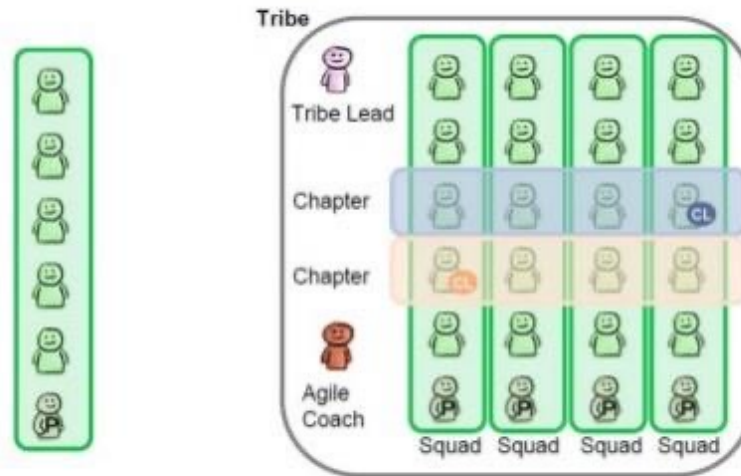
ING: Tribes, Chapters & Squads; de rol van structuur

<https://www.youtube.com/watch?v=D3iu2kfZ3w4>

prof. dr. Jaap van Muijen

ING Structuurmodel

Agile way of working in Squads, Chapters and Tribes

ING

De drie vrolijke V's van Hans Vermaak

De 3 V's zijn satisfiers:

Vak

Vakgenoten

Vakontwikkeling

prof. dr. Jaap van Muijen

Veranderingen in het psychologisch contract

Oud contract	Nieuw contract	Gevolgen
Geeft: loyaliteit en inzet	Geeft: inzet en talent en zichtbare bijdrage aan resultaat	Leiderschap, andere manier van aansturen
Vraagt: baanveiligheid, continuïteit en mogelijkheden	Ontwikkelings-mogelijkheden, uitdaging, zingeving en verdieping ambacht	Nieuwe werken
Vraagt: goede en voorspelbare prestatie en loyaliteit	Vraagt: toegevoegde waarde en flexibiliteit	Werving en selectie
Geeft: bescherming en salaris	Geeft: opleiding, training en salaris	Arbeidscontract

Snelle veranderingen

NY: 1915

NY: 1905

prof. dr. Jaap van Muijen

Snelle veranderingen

20ste eeuw

21ste eeuw

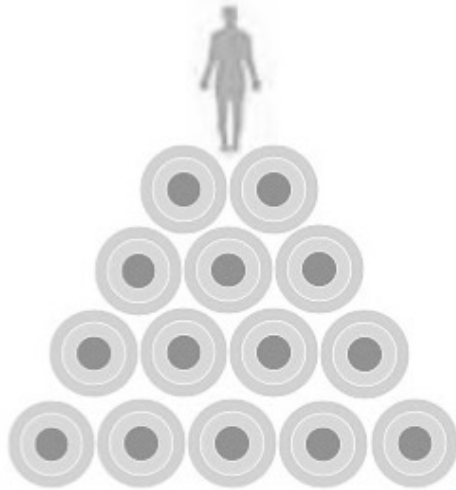

Externe omgeving

Complex		Tribe structure
Eenvoudig	Klassieke structuur	
	Stabiel	Dynamisch

prof. dr. Jaap van Muijen

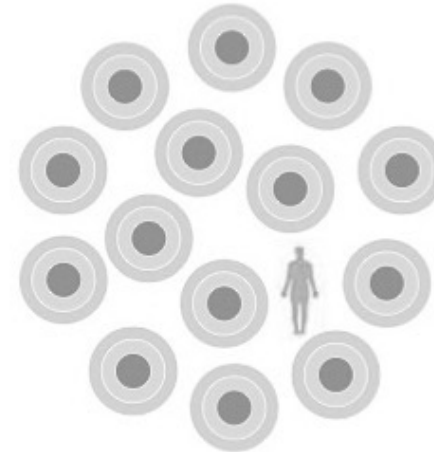
Organisatie als ECOSysteem

Ego-systeem

'Het gaat over mij'

*streven, controle, top-down, territoriumgedrag,
eigen units, krachtmeting, eigenbelang,
informatie achterhouden, schuld*

Eco-systeem

'Het gaat over ons'

*zijn, invloed, partners, contact
wendbaarheid, empowerment en support,
gedeelde kennis, feedback, accountability*

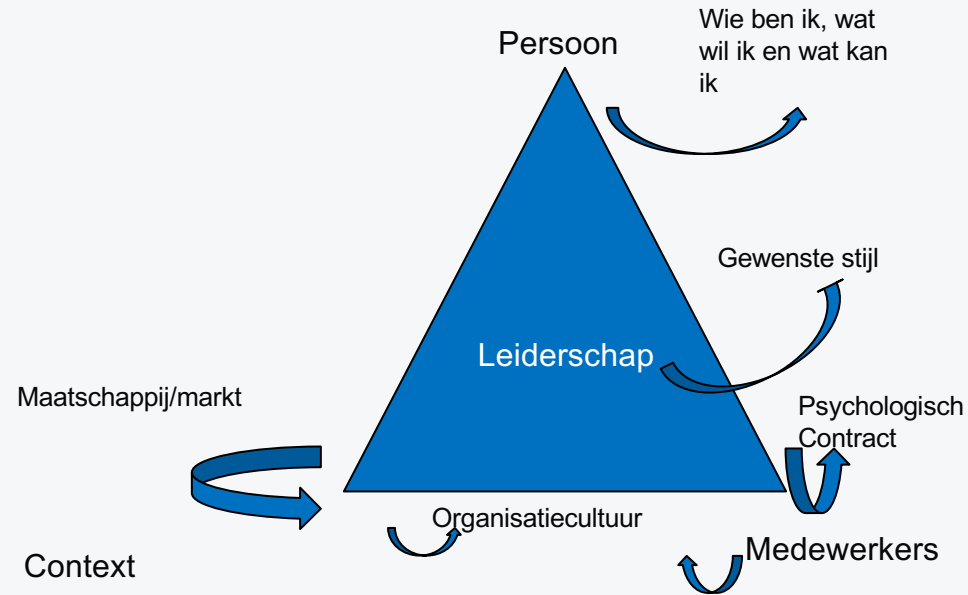
Eco-systeem

Als het organisatieprincipe meer gebaseerd is op een “ecosysteem” dan zien we een constante wisselwerking in de blik naar buiten en de blik naar binnen, tussen beleid en uitvoering, tussen primair proces en ondersteuning

Dit met als doel dat de gehele organisatie (en daarmee het individu) kan meebewegen met de omgeving en de situatie die zich dan voordoet

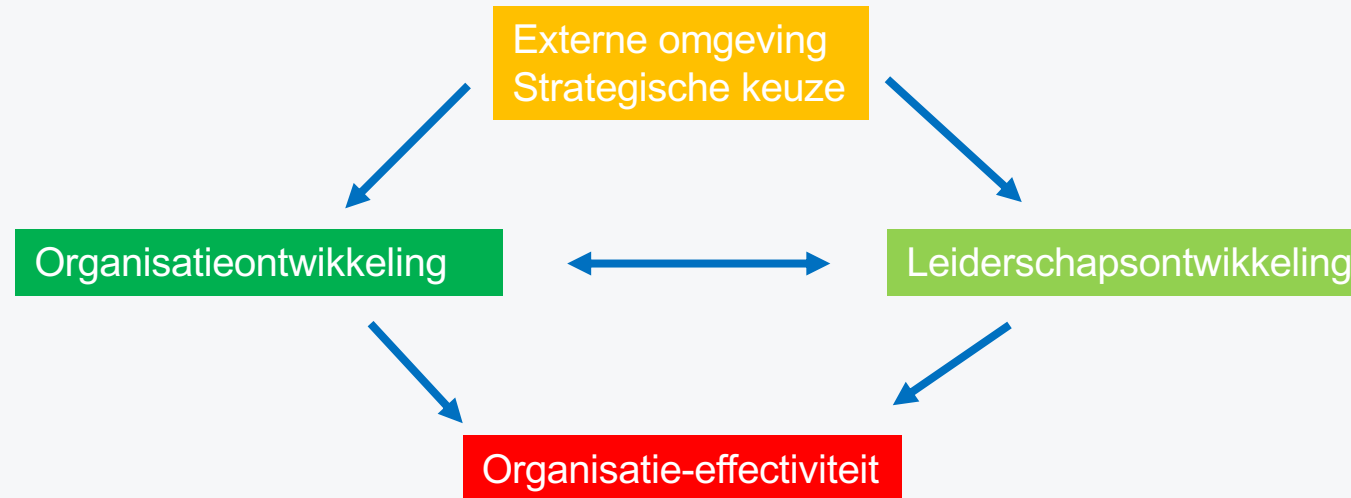
“... a broader set of actors bring their capabilities and knowledge together in a so-called ‘ecosystem’, where the actors’ interactions mimic the interdependent relationships among species in a natural ecosystem” (Ping Wang, MIT, 2021)

Leiderschap als complex samenspel (van Muijen, 2011)

prof. dr. Jaap van Muijen

Leiderschapontwikkeling relateren aan organisatie-effectiviteit (oud)

prof. dr. Jaap van Muijen

Leiderschapsontwikkeling: bezinning op missie, primair, secundaire en tertiaire processen

Bestaansrecht: waarom is de organisatie opgericht; waarom is de organisatie nodig in de samenleving?

Wat is de ambitie van de organisatie?

Welke doelen wil de organisatie bereiken?

Primaire processen

Primair proces:

- Activiteit waarmee je het bestaansrecht verrijkt
- Valt niet uit te besteden
- Structurerend voor de organisatie
- Hoeft niet die activiteit te zijn waar de meeste medewerkers werken
- Idealiter gaat 60% van de aandacht van het management hiernaar uit
- Meer dan 1: pp dan scheiden

Secundair en tertiair proces

- Het secundair proces versterkt het primaire proces
- Het tertiaire proces is ten behoeve van de secundaire en primaire processen, maar is altijd uit te besteden. Het tertiaire proces heeft geen directe relatie met het bestaansrecht van de organisatie

Vragen

- Wat is het bestaansrecht van jouw organisatie?
- Wat is het of wat zijn de primaire proces(sen)?
- Waar zit HR?

prof. dr. Jaap van Muijen

DESTEP

Demografische ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen

Sociaal Maatschappelijke ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen

Ecologische ontwikkelingen

Politiek-juridische ontwikkelingen

prof. dr. Jaap van Muijen

Demografische ontwikkelingen

- Omvang en samenstelling van de bevolking
- Immigratie
- Leeftijdsopbouw
- Verhouding stad en platteland
- Samenstelling van klantengroepen

prof. dr. Jaap van Muijen

Economische ontwikkelingen

- Inflatie/rente cijfers
- Vooruitzichten
- Werkloosheidscijfers
- Consumentenvertrouwen
- Arbeidskosten
- Groei/krimp

Sociaal Maatschappelijke ontwikkelingen

- Waarden en normen
- MVO
- Duurzaamheid
- Levensstijl
- Onderwijsniveau

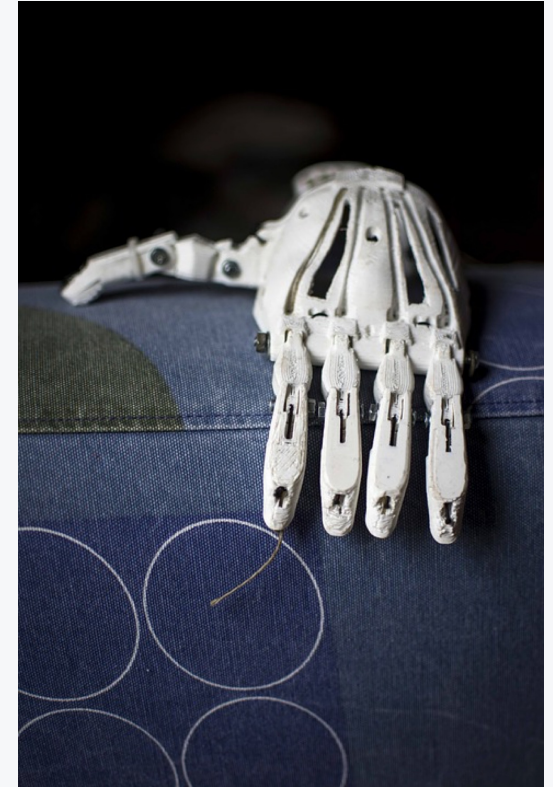
prof. dr. Jaap van Muijen

Technologische ontwikkelingen

- Internet
- Artificiële Intelligentie
- Nanotechnologie
- Additive manufacturing (3D-printing)
- Block chain
- Biotechnologie (regeneratieve geneeskunde en medicijnen)

prof. dr. Jaap van Muijen

Ecologische ontwikkelingen

- Regelgeving (Pfas, stikstof, Co2)
- Klimaatveranderingen
- Energieleveranciers
- Gebruik van open ruimtes

prof. dr. Jaap van Muijen

Politiek-Juridische ontwikkelingen

- Regelgeving (veiligheid & gezondheid)
- Handelsverdragen
- Brexit
- EU
- Stabiliteit van de overheid
- Wereldorde

prof. dr. Jaap van Muijen

Macro-omgeving: DESTEP-analyse

- Welke twee letters van DESTEP hebben op jouw organisatie vergaande invloed waarop de organisatie moeten inspelen?
- Hoe kan jouw organisatie dat doen?
- Welke leiderschapsstijl hoort daarbij?
- Wat is de rol van HR hierbij?

Demografische ontwikkelingen

Omvang en samenstelling van de bevolking:
immigratie
leeftijdsopbouw
samenstelling klantengroepen
verdeling stad platteland

Economische ontwikkelingen

Inflatie/rente cijfers
Consumentenvertrouwen
Vooruitzichten
Werkloosheidcijfers
Arbeidskosten
Groei/krimp

Sociaal maatschappelijke ontwikkelingen

waarden en normen
MVO
duurzaamheid
prof. dr. Japp van Muijen
levensstijl
onderwijsniveau

Technologische ontwikkelingen

internet
artificiële intelligentie
nanotechnologie
additive manufacturing (3D-printing)
block chain
biotechnologie (regeneratieve geneeskunde en medicijnen)

Ecologische ontwikkelingen

regelgeving (PFAS, stikstof)
klimaatveranderingen
energie leveranciers
gebruik van open ruimtes

Politiek-juridische ontwikkelingen

regelgeving (veiligheid & gezondheid)
handelsverdragen
Brexit
EU
stabiliteit van de overheid
wereldorde

De vijf noodzakelijke S'en

- Samenstelling
- Strategie
- Structuren
- Systemen
- Succes

prof. dr. Jaap van Muijen

Leiderschapsontwikkeling relateren aan organisatie-effectiviteit (nieuw)

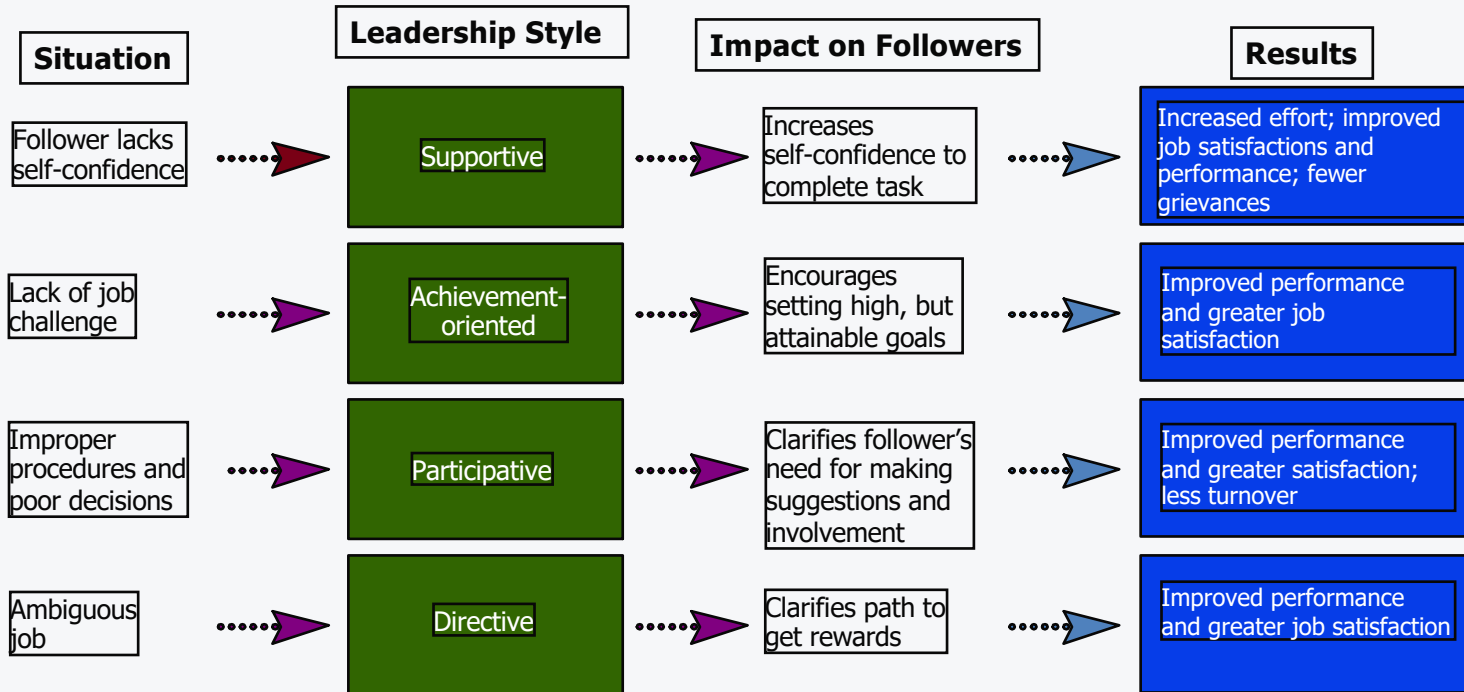

prof. dr. Jaap van Muijen

Inzicht in medewerkers

http://www.youtube.com/watch?v=n10DvWQW9_w#t=10

Path-Goal theory (Robert House)

8-tal motieven (Jan Morsch, 2013)

Intrinsieke motivatie: de wens om iets te bereiken

Extrinsiek motivatie: de wens om te laten zien dat men beter of capabeler in iets is

Samenwerking: de behoefte om samen te werken met anderen

Sociale interactie: graag met anderen om te gaan en een emotionele band op te bouwen

Macht: de wens om macht over anderen uit te oefenen

Leidinggeven: de wens om een formele machtspositie te bekleden

Verantwoordelijkheid: de wens om de eigen weg te gaan; zelf beslissingen te nemen en niet te worden beïnvloed door anderen

Autonomie: de wens om alleen of onafhankelijk te werken

Betekenisgeving

https://www.youtube.com/watch?v=cDDWvj_q-o8

Zonder volger geen leider

<http://www.youtube.com/watch?v=eR3Jr20p6qo>

leiderschap

Waarom volgen anderen jou?

Wanneer volg jij

leiderschapsontwikkeling

Vorm geven aan jezelf (persoonlijk leiderschap)

Vorm geven aan je team (team leiderschap)

Vorm geven aan de organisatie (leiderschap als rol)

Leiderschapsontwikkeling: 3 pijlers

Vormgeven aan jezelf (persoonlijk leiderschap)

Vormgeven aan het team (teamleiderschap)

Vormgeven aan de organisatie (leiderschap als rol)

prof. dr. Jaap van Muijen

Leiderschap: Public, Private & Soul

Publiek: de leiderschapsrol

Privaat: het team van vertrouwelingen

Ziel: voor jezelf

Henry's klacht over de eenzaamheid van leiderschap en vervolgens een diep moment met zichzelf waarin hij zijn eigen beweegredenen zoekt en vindt om door te gaan

prof. dr. Jaap van Muijen

Globe study of CEO Leadership Behavior and effectiveness in 24 countries (House et al., 2013)

Six Global leadership dimensions			
1	Charismatic / Value Based Leadership	Visionary, Inspirational, Self-sacrificial, Integrity, Decisive, Performance oriented	Broadly defined to reflect the ability to inspire, motivate, and expect high performance outcomes from others based on firmly held core values
2	Team-Oriented leadership	Collaborative team orientation, Team integrator, Diplomatic, Malevolent, Administratively competent	Emphasizes effective team building and implementation of common purpose or goal among team members
3	Participative leadership	Participative, Autocratic	Reflects the degree to which managers involve others in making and implementing decisions
4	Human Oriented leadership	Modesty, Humane orientation	Reflects supportive and considerate leadership but also includes compassion en generosity
5	Autonomous leadership	Autonomous	Independent and individualistic leadership
6	Self-Protective leadership	Self-centered, Status conscious, Internally competitive, Face saver, Bureaucratic	Ensuring the safety and security of the individual and group through status enhancement and face-saving

Leadership effectiveness across cultures (House et al., 2013)

Leadership behavior		TMT Dedication (significant Rxy)	
Inspiration	.36	Bureaucratic	.23
Visionary	.35	Participative	.22
Integrity	.35	Malevolent	-.22
Performance oriented	.33	Internally competitive	-.19
Administratively competent	.31	Collaborative team orientation	.18
Diplomatic	.31	Modesty	.17
Self Sacrificial	.29	Autocratic	-.12
Humane oriented	.26	Status conscious	.11
Team integrator	.24	Self centered	-.11
Decisive	.23	Autonomous	-.07

Oranje=charismatic leadership
 Donker groen= team oriented leadership
 Licht groen = participative leadership
 Geel= human oriented leadership
 Paars=autonomous leadership
 Blauw = self protective leadership

Leadership effectiveness across cultures (House et al., 2013)

Leadership behavior Firm Competitive Performance
Visionary
Team integrator
Administratively competent
Decisive
Inspirational
Performance oriented
Integrity
Diplomatic
Collaborative team orientation
Self-sacrificial

Oranje=charismatic leadership
Donker groen= team oriented leadership

Dankjewel voor je aandacht